

Auditointikohde	2. Korkeakoulun perustoimintojen laadunvarmistuksen kattavuus ja vaikuttavuus a) Tutkintotavoitteinen koulutus
Näytön nimi	OPETUSSUUNNITELMIEN KEHITTÄMINEN
Näytön laadinnan vastuuhenkilöt	Jaana Tolkki, opetuksen kehittämisspäällikkö, Kehittämis- ja palvelukeskus Mikko Laaninen, koulutus- ja kehittämisspäällikkö, Liiketalouden ja tekniikan keskus Jarmo Mäkelä, koulutus- ja kehittämisspäällikkö, Biotalouden keskus
Näytön tarkoitus	Näytön tarkoituksena on kuvata Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opetussuunnitelmien laadinnan, toteutuksen, arvioinnin ja kehittämisen käytännöt.

1. NÄYTÖN KUVAUS

Opetussuunnitelmien kehittämistä Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulussa (PKAMK) ohjaavat opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) linjaukset, ammattikorkeakoulun strategiset valinnat sekä toiminta-alueen työelämän tarpeet. PKAMK on sitoutunut osallistumaan eurooppalaisen korkeakoulun alueen rakentamiseen Bolognan prosessin tavoitteiden mukaisesti sekä ottamaan huomioon eurooppalaisen ja kansallisen tutkintojen viitekehyksen vaatimukset. Opetussuunnitelmat määrittelevät tutkintojen osaamistavoitteet ja kuvaavat opiskelijoiden suunnitellun oppimisen prosessin. Niiden laadinnan perustana ovat työelämän ja sen kehittämisen tarpeet, opiskelijoiden ennakoitavat valmiudet sekä ammattikorkeakoulun strategiset valinnat.

PKAMK:ssa on laadittu vuosille 2011 -2012 koulutuksen kehittämisohjelma. Kehittämisohjelmalla (s. 20 – 25) ohjataan työelämälähtöiseen koulutukseen, osaamisperustaisiin opetussuunnitelmiin, joustaviin toteutusratkaisuihin, opetukseen ja ohjaukseen, aikuiskoulutuspalveluihin ja pedagogiikan johtamiseen liittyviä valintoja PKAMK:ssa.

Opetussuunnitelmien laadinta

PKAMK:n koulutusohjelmien opettajat tekevät opetussuunnitelmien suunnittelua, toteutusta ja kehittämistä yhteistyössä työelämän ja muiden yhteistyökumppaneiden kanssa. Opetussuunnitelmat hyväksyy ammattikorkeakoulun hallitus suunnittelu- ja laatujohtajan esittelystä. Opetussuunnitelmatyötä ohjeistaa ja koordinoi kehittämis- ja palvelukeskus. Opetussuunnitelmatyön koordinoinnista ja ohjeistuksesta vastaa suunnittelu- ja laatujohtaja yhteistyössä opetuksen kehittämisspäällikön kanssa. Koulutuksen kehittämisryhmä ohjaa keskuksissa tapahtuvaa opetussuunnitelmatyön laatimista. Opettajat, opiskelijat, työelämä ja muut sidosryhmät osallistuvat opetussuunnitelman laadintatyöhön. PKAMK:n keskuksissa laaditaan opetussuunnitelmien kehittämistyön perustaksi keskuskohtaiset taustaselvitykset, joissa huomioidaan työelämä-, opiskelija-, henkilöstö- ja kilpailijanäkökulmat sekä koulutusohjelmakohtaiset erityispiirteet.

PKAMK:ssa toteutetaan noin viiden vuoden välein laaja opetussuunnitelmien arviointi- ja uudistusprosessi. Viimeisin uudistus toteutettiin vuosina 2009–2010. Uudistusta valmisteli työryhmä, joka laati opetussuunnitelman tavoitteet, vaiheistuksen ja aikataululuonnoksen. PKAMK:n hallitus päätti opetussuunnitelmauudistuksen tavoitteista 23.10.2009. OPS-uudistusta vei koulutusohjelmittain eteenpäin OPS-vastuuhenkilöryhmä, jossa oli edustaja jokaisesta koulutusohjelmasta. PKAMK:n hallitus hyväksyi opetussuunnitelmat maaliskuussa 2010.

- [Opetuksen suunnittelun prosessikuvaus](#)
- [Ammattikorkeakoulun hallituksen päätös 2010 ops-prosessista](#) (§ 125)
- [Koulutuksen kehittämisryhmän muistio 7.9.2009](#) (kohta 3)
- [Opetussuunnitelmauudistuksen 2004–2005 periaatteet](#) (Opetussuunnitelma ammattikorkeakoulussa -julkaisu)
- [Hoitotyön koulutusohjelman taustaselvitys – OPS-uudistus 2010](#)

Opetussuunnitelmien toteutus

Opetussuunnitelmien perusteella opettajat laativat vuosittaisen toteutussuunnitelman. Koulutuksen kehittämisohjelmassa määritellään toteutussuunnitelmien laadinnan periaatteet. Toteutussuunnitelmat sisältävät opintojaksojen tavoitteet, sisällöt, vastuuhenkilöt, toteutustavat (esimerkiksi virtuaalitoteutus), suoritustavat (esimerkiksi tentti ja portfolio), opiskelijoiden työn mitoitus ja aikataulut. Keskukset vastaavat toteutussuunnitelmien laadinnasta. Opetuksen kehittämisspäällikkö vastaa toteutussuunnitelmien laadinnan ohjeistuksesta ja tukitoimista. Vuosittaisen toteutussuunnitelman tallennetaan SoleOps-järjestelmään. Opetussuunnitelmien toimintatapojen yhtenäistämistä tuetaan opetushenkilöstön koulutuksella. Lukuvuonna 2010–2011 toteutettiin opetushenkilöstölle osaamisen arviointi -koulutus.

- [PKAMK:n koulutuksen kehittämisohjelma 2011–2012](#) (s. 22–23)
- [Toteutussuunnitelmien laadinnan työohje](#)

Opetussuunnitelmien toteutumisen arviointi

Pohjois-Karjalan ammattikorkeakoulun opetuksen arviointi koostuu ulkoisista arvioinneista, opiskelija (OPALA)- ja opintojaksopalautejärjestelmien kautta kerätystä palautteesta, työelämäpalautekyselyistä (TYPALA) sekä sisäisistä arvioinneista. PKAMK tai sen yksiköt ovat osallistuneet koulutusala- tai teema-arviointeihin. PKAMK on osallistunut Korkeakoulujen arviointineuvoston (KKA) toteuttamiin koulutuksen laatuysikkö ja aluekehitysvaikutuksen huippuyksikköarviointeihin.

PKAMK:ssa toteutettiin sisäinen opetussuunnitelmauudistuksen arviointi pari vuotta uudistuksen toteuttamisen jälkeen lukuvuonna 2006–2007. Aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien arviointi toteutettiin vuonna 2008 ja YAMK-koulutuksen arviointi yhteistyössä Savonia-ammattikorkeakoulun kanssa vuonna 2010. PKAMK:ssa on keskeytymätön ja kattava OPALA-palauteaineisto vuodesta 1999 alkaen. TYPALA otettiin käyttöön vuonna 2005. Edellä mainittujen kyselyjen lisäksi monilla yksiköillä on käytössä omia opintojakso-palautekyselyjä. Opiskelijapalautekyselyissä opetussuunnitelmiin liittyvät laatuvaittämät muodostavat yhden kyselyjen neljästä teemakokonaisuudesta. Opetussuunnitelmiin liittyvää palautetta arvioidaan omana kokonaisuutenaan. Johdon katselmuksessa arvioidaan vuosittain koulutustoiminnan tuloksia ja muiden prosessien tavoin myös opetuksen suunnittelun prosessin toimivuutta.

- [PKAMK-Savonia YAMK-vertaisarviointi 2010](#)
- [Aikuiskoulutuksen opetussuunnitelmien arviointi 2008](#)
- [OPALA-palautteen palaute 2010–2011](#)
- [Johdon katselmus, vuosi 2010](#) (s. 5)

Toiminnan kehittäminen

Opetussuunnitelmien kehittämistyötä koordinoidaan PKAMK:n koulutuksen kehittämisryhmässä ja keskuksen koulutustiimeissä. Koulutuksen kehittämisryhmä seuraa ja arvioi koulutuksen kehittämisohjelman toteutumista. Koulutustiimin tehtävänä on muun muassa koulutustoiminnan laadun seuranta ja kehittäminen sekä keskuksen OPS-prosessin koordinointi. PKAMK:ssa on opetussuunnitelmien kehittämistä tukevia työryhmiä. OPS-vastuuhenkilöryhmä toteuttaa monialaisesti yhteistyössä opetussuunnitelmien kehittämistä. Arvioinnin kehittämisryhmä koordinoi osaamisen arvioinnin kehittämistä osaamisperustaisissa opetus-

suunnitelmissa. Vapaasti valittavien työryhmä koordinoi vapaasti valittavien opintojen rakenteellista ja sisällöllistä kehittämistä.

- [Koulutuksen kehittämisryhmän toimintasuunnitelma 2011](#)
- [Koulutuksen kehittämisryhmän muistio 18.1.2010 OPS-uudistuksen 2010 aikataulutuksesta](#)
- [OPS-vastuuhenkilöryhmän toiminta](#)

2. NÄYTTEET SOVELTAMISESTA

a. Liiketalouden ja tekniikan keskuksen OPS-uudistusprosessi 2010

Opetussuunnitelmiin luotiin keskuksen sisäisiä yhteisiä opintoja ja yleisaineet integroitiin ammatillisiin aiheisiin. Tekniikan koulutusohjelmien opetussuunnitelmiin valittiin pedagogiseksi menetelmäksi CDIO (Conceive Design Implement Operate). Työelämä oli opetussuunnitelmaprosessissa mukana taustaselvityksestä lähtien. Opetussuunnitelmien laadinnassa huomioitiin ammattikorkeakoulun valitut painoalat, kuten tarkkuustekniikka.

OPS-vastuuhenkilöt koordinoivat Liiketalouden ja tekniikan keskuksessa OPS-prosessia. OPS-prosessin työtilana olivat Moodle-ympäristö tai sähköiset muistiinpanot. Moodle-työtilaan koottiin aikataulu, ohjeistus ja kehitystyössä tehty dokumentaatio. OPS-vastuuhenkilöt koostivat aineistosta opetussuunnitelman PKAMK:n johtoryhmälle katselmoitavaksi ja amk-hallitukselle hyväksyttäväksi. Työtä tehtiin pääosin Moodle-työtilaa hyödyntäen ja opettajien pienryhmissä. Keskuksen koulutusohjelmien OPS-vastuuhenkilöt tapasivat säännöllisesti koko prosessin ajan ja antoivat toisilleen vertaispalautetta OPSin laadintaprosessin etenemisestä. OPS-uudistusprosessi toteutettiin aikataulullisesti koulutuksen kehittämisryhmän ohjeistuksen mukaisesti.

Keskuksen OPS-uudistuksen työtiloja

- [Liiketalouden ja tekniikan keskuksen taustaselvitys – OPS-uudistus 2010](#)
- [Tieto- ja sähkötekniikan koulutusohjelmien OPS-uudistustyötila](#)
- [Konetekniikan koulutusohjelman OPS-uudistustyötila](#)
- [Liiketalouden koulutusohjelman OPS-uudistustyötila](#)
- [Rakennustekniikan koulutusohjelman opetussuunnitelma 2010-](#)

b. Työelämäyhteys Biotalouden keskuksen opetussuunnitelmatyössä

Biotalouden keskuksen opetussuunnitelmaprosessi 2010 käynnistyi OPS-seminaareilla, joissa oli mukana alustajina työelämän edustajia. Seminaarien tavoitteina oli luoda katsaus biotalouden tulevaisuuteen ja työelämän osaamistarpeisiin. Biotalouden keskus toteutti Opetussuunnitelma 2010 -prosessin yhteydessä kyselyitä työelämän edustajille. Kyselyyn vastaajat olivat pääasiassa Biotalouden keskuksen koulutusohjelmista valmistuneita, työelämässä toimivia henkilöitä. Kyselyn vastauksissa korostuivat alan perusosaamisen lisäksi yrittäjyyden ja liiketoimintaosaamisen merkitys. Kyselyn vastausten perusteella vahvistettiin yritys- ja liiketoiminnan osaamisen osuutta opetussuunnitelmissa.

- [Biotalouden keskuksen OPS-seminaarien 24.9.2009 ohjelma](#)
- [Metsätalousinsinööritutkintoon liittyvän työelämäkyselyn vastaukset](#)
- [Agrologitutkintoon liittyvän työelämäkyselyn vastaukset](#)

3. TOIMINNAN ITSEARVIOINTI

Hyvät käytännöt	- Säännölliset OPS-uudistukset muutaman vuoden välein- OPS-vastuuhenkilöryhmä
Kehittämiskohteet	- Opetussuunnitelmaprosessin arvioinnin käytänteet- Opetuksen ja TKI-toiminnan integrointi
Käynnissä olevat kehitystoimet	- Osaamisen arvioinnin kehittäminen uusissa opetussuunnitelmissa- Yhteiset opinnot uusissa opetussuunnitelmissa (Vapaasti valittavien kehittämistyöryhmä, VIPS-päätös 1.9.2010)